

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СПОРТИВНОЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Олена Степанюк, Ірина Когут

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. Популярним методом взаємодії та спілкування студентської молоді в позанавчальний час є участь у волонтерській діяльності. Вона являє собою сферу діяльності, в якій прищеплюються цінності, розвиваються життєві навички, стимулюється співпраця та надаються можливості спілкування й обміну досвідом. Спільні волонтерські заходи можуть допомогти покращити успішність навчання шляхом посилення прагнень студентів продовжувати свою освіту за межами закладів освіти. Задля подальшої популяризації і розвитку цього явища в Україні актуальним постає питання вивчення міжнародного досвіду та кращих національних практик спортивної волонтерської діяльності в закладах освіти.

Мета – узагальнити та систематизувати міжнародний досвід організації спортивної волонтерської діяльності в закладах освіти, визначити ефективні моделі її реалізації, а також окреслити потенціал спортивного волонтерства як інструменту соціалізації молоді, розвитку професійних компетентностей і формування громадянської активності.

Методи: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння та зіставлення, системний аналіз.

Результати. У статті проаналізовано кращі міжнародні практики реалізації спортивної волонтерської діяльності в закладах освіти, визначено якості, які набувають здобувачі вищої освіти під час волонтерської діяльності. Окреслено основні мотиви, які спонукають до занять волонтерською діяльністю, та з'ясовано сучасний стан розвитку спортивної волонтерської діяльності в різних країнах.

Висновки. Міжнародний досвід спортивної волонтерської діяльності в закладах освіти засвідчує її значний потенціал як ефективного інструменту соціалізації молоді, формування громадянської активності та розвитку професійних компетентностей. Аналіз міжнародних практик показав, що успішна реалізація спортивного волонтерства вимагає системної підтримки з боку держави, освітніх установ та громадських організацій. Подальше впровадження кращих світових практик у національний контекст може сприяти розвитку волонтерського руху серед студентської молоді України та підвищенню якості позанавчальної діяльності в закладах освіти.

Ключові слова: спортивне волонтерство, організаційні засади, заклади освіти, адаптивний спорт, соціальна інтеграція, міжнародний досвід.

Olena Stepaniuk, Iryna Kohut

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF SPORTS VOLUNTEERING IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract. A popular method of interaction and communication among students during extracurricular time is participation in volunteer activities. This sphere of activity fosters values, develops life skills, encourages cooperation, and provides opportunities for communication and exchange of experience. Joint volunteer events can help improve academic performance by strengthening students' aspirations to continue their education beyond educational institutions. To further promote and develop this phenomenon in Ukraine, it is relevant to study international experience and the best national practices of sports volunteering in educational institutions.

Goal: to summarize and systematize international experience in organizing sports volunteering in educational institutions, to identify effective models of its implementation, and to outline the potential of sports volunteering as a tool for youth socialization, development of professional competencies, and formation of civic engagement.

Methods: analysis, synthesis, generalization, comparison and juxtaposition, systems analysis.

Results. The article analyzes the best international practices of implementing sports volunteering in educational institutions, identifies the qualities acquired by students during volunteer activities, outlines the main motivations for engaging in volunteering, and investigates the current state of development of sports volunteering in different countries.

Conclusions: International experience of sports volunteering in educational institutions demonstrates its significant potential as an effective tool for youth socialization, civic engagement, and professional competence development. Analysis of international practices has shown that successful implementation of sports volunteering requires systematic support from the state, educational institutions, and public organizations.

Further implementation of best international practices in the national context can contribute to the development of the volunteer movement among Ukrainian student youth and improve the quality of extracurricular activities in educational institutions.

Keywords: sports volunteering, organizational ambushes, educational institutions, adaptive sports, social integration, international experience.

Степанюк О., Когут І. Міжнародний досвід спортивної волонтерської діяльності в закладах освіти. *Sport Science Spectrum*. 2025; 2: 46–52

DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-2-7>

Stepaniuk O., Kohut I. International experience of sports volunteering in educational institutions. *Sport Science Spectrum*. 2025; 2: 46–52

DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-2-7>

Вступ. Аналіз літературних джерел свідчить, що волонтерська діяльність, яка поєднана з руховою активністю, покращує психічне здоров'я та зменшує відчуття стресу. Поєднання фізичних вправ і спілкування має позитивний вплив на здоров'я людей. Поєднання спорту та волонтерства є цікавою пропозицією організації вільного часу для будь-якого віку, незалежно від походження та соціального статусу. В епоху комерціалізації спорту волонтерство може бути важливим інструментом виховного впливу у формуванні соціально-гуманістичного суспільства незалежно від статі та віку.

Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що окремі питання реалізації волонтерської діяльності в закладах освіти досліджувалися вітчизняними та закордонними науковцями [1; 3; 6; 12; 20]. Однак, незважаючи на наявність теоретичних і практичних напрацювань, проблема організації волонтерської діяльності у сфері адаптивного спорту в освітньому середовищі залишається недостатньо вивченою. Зокрема, бракує системного аналізу механізмів залучення студентської молоді до волонтерської участі в заходах адаптивного спорту, обґрунтування ефективних моделей співпраці між закладами освіти, спортивними організаціями та громадським сектором.

Водночас актуальним і перспективним є дослідження міжнародного досвіду спортивної волонтерської діяльності в закладах освіти, який може стати основою для адаптації успішних практик в українському контексті та розвитку національної моделі студентського спортивного волонтерства, зокрема в адаптивному спорті.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукова робота виконана відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. за темою 1.4. «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації 0121U108294) та темою «Науково-методичне забезпечення як інструмент

імплементції інклюзивної фізкультурно-спортивної діяльності ветеранів війни і членів їх сімей» (номер державної реєстрації 0125U002028).

Мета дослідження – узагальнити та систематизувати міжнародний досвід організації спортивної волонтерської діяльності в закладах освіти, визначити ефективні моделі її реалізації, а також окреслити потенціал спортивного волонтерства як інструменту соціалізації молоді, розвитку професійних компетентностей і формування громадянської активності.

Методи: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння та зіставлення, системний аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. У процесі проведених досліджень визначено, що спортивне волонтерство може підвищити конкурентоспроможність молоді на ринку праці. Волонтерська діяльність виступає ефективною платформою для формування широкого спектра навичок, що мають важливе значення для подальшої професійної реалізації. Участь у волонтерських ініціативах сприяє розвитку соціальних компетентностей, зокрема комунікативних, організаційних, лідерських та адаптивних умінь, які є затребуваними на сучасному ринку праці (рис. 1).

У результаті проведених досліджень з'ясовано, що волонтери беруть участь у діяльності з чотирьох основних причин: альтруїстичні, благодійні, особистісні та соціальні (табл. 1).

Своєю чергою значні переваги можуть отримати й заклади освіти, які долучаються до волонтерських спортивних проєктів по всьому світу. Зокрема, серед переваг варто виділити: формування позитивного іміджу для закладів освіти, виявлення найбільш активних, талановитих та відповідальних студентів, розвиток зв'язків зі стратегічними партнерами, з регіональними та муніципальними владними структурами, бізнес-спільнотою, громадськими організаціями тощо. Також заняття спортивним волонтерством є ефективним інструментом підвищення обізнаності молоді про особливості людей з інвалідністю, під час

Рис. 1. Якості, які набувають добровольці під час волонтерської діяльності

Групи мотивів, які спонукають студентську молодь до занять волонтерською діяльністю

Мотиви	Характеристика
Альтруїстичні	Допомога іншим без особистої вигоди
Благодійні	Волонтер мав раніше зв'язок із цією спортивною організацією або видом спорту, або людьми, які там працюють і потребують натеper волонтерської допомоги, наприклад, батьки беруть участь у волонтерських заходах у тих організаціях, де раніше чи зараз займається їхня дитина, досвідчені спортсмени займаються волонтерством на дитячих змаганнях у ролі суді тощо
Особистісні	Пов'язані з бажанням отримати визнання та престиж із боку інших, реалізація себе, відчуття задоволення своєю діяльністю тощо Допомагає розвинути нові навички, розширити знання, набути професійного досвіду, встановити майбутні професійні та дружні контакти
Соціальні	Поєднує потреби приналежності та спорідненості до якоїсь соціальної групи. Це відображає бажання бути прийнятим однолітками, мати дружбу та бути частиною групи

заходів відбувається знайомство та спілкування однолітків з інвалідністю та без неї. За допомогою поєднання волонтерської діяльності, рухової активності, спорту і співпраці закладів освіти формується толерантне соціально-гуманістичне суспільство.

У результаті проведених досліджень визначено різні підходи до організації, управління, розвитку та реалізації волонтерської діяльності у спорті в закладах освіти різних країн [3; 7; 13]. Країною з багатим досвідом та високим рівнем популярності волонтерства серед населення є Сполучені Штати Америки. Волонтерство в США розвивається, підтримується, управляється державою. На державному рівні закладено ідеологію «суспільного служіння», продумано практичні механізми, що дозволяють вибудувати систему підготовки волонтерів, починаючи з дитинства у школах та продовжуючи в коледжах, університетах.

Слід підкреслити, що США сприяє розвитку волонтерства як частини способу життя американських громадян. Ключове завдання держави полягає у створенні сприятливого середовища для розвитку волонтерства через надання волонтерам різних ресурсів для підвищення їх статусу, шляхом формування умов для реалізації різних видів мобільності (професійної, соціальної, географічної та ін.). Навчання волонтерів організовується за сприяння державних органів влади, які підтримують створення керівних груп при закладах вищої освіти. Проведення університетських курсів здійснюється у співпраці з позаурочними програмами та онлайн-платформами для волонтерів, як-от VolunteerMatch, VolunteerHub, CauseVox, Galaxy Digital та VolunteerPro. Ці платформи містять бази даних волонтерів і організацій, які потребують підтримки, а також надають цілісні стратегії залучення волонтерів і безкоштовні електронні ресурси з управління волонтерською діяльністю.

Вагоме значення волонтерство займає в управлінні і розвитку спортивних клубів. У спортивних клубах обов'язковою умовою структури є волонтерські посади тренерів, помічників тренера та керівників організації. Тому заклади освіти створюють механізми навчання й заохочення до волонтерської діяльності через спортивний менеджмент і управління. Щоб сприяти професійному розвитку здобувачів вищої освіти, розширювати можливості спілкування, аналізу, синтезу та оцінювання теоретичної інформації на практиці, освітні заклади співпрацюють зі спортивними

відділами свого закладу або громадськими спортивними організаціями, клубами задля навчання та надання можливості брати участь в управлінській діяльності, яка своєю чергою зараховується як практика, та можуть слугувати в майбутньому місцем їх працевлаштування. В ідеалі студенти отримують практичний досвід, а спортивні відділи або громадські організації забезпечуються ефективними і вмотивованими працівниками.

У США існує низка організацій, які займаються залученням та організацією навчання волонтерів у співпраці з закладами освіти, серед яких Association of Leaders in Volunteer Engagement (ALIVE) [10] є національною членською організацією лідерів у залученні та навчанні волонтерів. ALIVE сприяє зміцненню та підтримці духу волонтерства в Америці, співпраці та налагодженню зв'язків різних рівнів, професійному розвитку та соціальному ефекту. Організація має окремий підрозділ щодо управління волонтерською діяльністю в спорті, рекомендації та довідники успішних стратегій залучення, навчання та використання волонтерів, стандарти і найкращі практики реалізації волонтерської діяльності у спорті, а також перелік проєктів, до яких можуть долучатися всі охочі, щоб стати спортивним волонтером. ALIVE співпрацює з освітніми закладами щодо популяризації і поширення ідей волонтерства серед молоді, заохочуючи їх соціальними мотивами.

Ще однією провідною волонтерською організацією в США є Move United [21] – некомерційна благодійна організація, яка розвиває понад 30 видів спорту для людей з інвалідністю у 200 регіональних відділеннях. Організація шукає підтримку волонтерів у різних сферах діяльності, від допомоги під час організації і проведення змагань (реєстрація учасників, допомога в установленні та демонтажі змагальних зон, підтримка і супровід спортсменів тощо) до маркетингових подій, запрошення спонсорів, а також поточних офісних потреб. Також місцеві відділення співпрацюють із коледжами, університетами щодо навчання та залучення студентської молоді до різних видів спорту як помічників тренера або на управлінських посадах на волонтерських засадах.

Країною із поширеним волонтерством також є Велика Британія. Студентське волонтерство Великої Британії бере свій початок у XVIII ст. й пов'язане з утворенням низки релігійних товариств в університетах. На сучасному етапі

розвитку суспільства волонтерство в цій країні підтримується і управляється на державному рівні, що підтверджується значною кількістю законопроектів, які слугують залученню і розвитку студентського волонтерства. Визначним мотиваційним фактором до заняття волонтерською діяльністю є взаємозв'язок із працевлаштуванням. Для налагодження партнерства між університетами і громадою запроваджено Office for Students (OfS) [22], який є виконавчим позавідомчим державним органом Департаменту освіти. Натепер OfS розвиває волонтерство, щоб досягти трьох ключових результатів: підвищити особистий розвиток студентів і можливість працевлаштування; розвивати відносини між університетом та громадою та допомагати покращити якість життя незаможних верств населення. Крім державних закладів, поширення волонтерської діяльності серед студентської молоді також відбувається через місцеві курси. Такі курси є основою неформальної освіти в університеті й називаються безперервною освітою або навчанням протягом усього життя. Навчальні курси організовуються через Workers' Educational Association (WEA) [26] і включають теоретичну частину (лекції, вебінари, семінари) та практичну (участь у заходах).

Аналіз сучасного стану волонтерської діяльності у спорті в Канаді свідчить, що в цій країні волонтерство є звичною рисою життя і відбувається переважно в некомерційних організаціях. Тут волонтерство дуже часто пов'язують із різноманітними приватними вигодами для самих волонтерів – наприклад, підвищенням соціального капіталу або формуванням лідерських навичок. Таким чином, присутні як альтруїстичні, соціальні, так і егоїстичні мотиви.

У Канаді волонтерська діяльність у спорті відіграє важливу роль на ринку праці та під час вступу до закладів вищої освіти. У середовищі, що характеризується конкуренцією, волонтерство сигналізує (потенційному) роботодавцю, що кандидат має бажані якості. Це може вплинути на сприйняття студентами переваг волонтерства, причому приватні вигоди значною мірою визначаються «інституцією».

Студентське волонтерство Канади розвивається через співпрацю з різними волонтерськими організаціями. Одними з найпоширеніших є:

1. Volunteer Success [24] – це зареєстрована канадська благодійна організація, яка пропонує зручний онлайн-центр, створений для того, щоб допомогти волонтерам знайти важливі можливості, а організаціям – зв'язатися з кваліфікованими волонтерами. Організація має партнерські відносини з понад 6 університетами, студенти яких можуть долучитися до різних сфер волонтерства, в тому числі й до спорту.

2. Start2Finish Canada (S2F) [23] – основна місія організації спрямована на залучення волонтерів задля досягнення таких результатів: збільшення фізичної активності та соціально-емоційних сил молоді, допомога в досягненні та підтримці навичок грамотності, розвиток навичок і засобів, які сприяють успіху. Ця організація представляє можливість кожному охочому стати волонтером S2F і стати помічником тренера за місцем свого проживання і навчання.

3. Canadian Sports Center Manitoba (CSCM) [14] – це спортивна організація, яка займається залученням і розвитком волонтерства в межах своєї діяльності. Основним

мотивом до залучення волонтерів є перейняття досвіду в провідних спортсменів. CSCM співпрацює з найкращими спортсменами і тренерами у провінції та країні. Будучи волонтером CSCM, можна познайомитися з найкращими професіоналами у своїх відповідних спортивних дисциплінах.

Аналіз студентської волонтерської діяльності в країнах Європи засвідчив, що вона різноманітна і має широке поширення, але кожна країна є самостійною у вирішенні власного національного законодавства та політики волонтерства, яке є результатом унікальних культурних, історичних, соціальних та географічних особливостей. Зокрема, приблизно дві третини волонтерів у Республіці Чехія є здобувачами освіти середніх шкіл, коледжів, училищ і університетів, а також відносно молодих жінок у декретній відпустці. В Іспанії чверть волонтерів у віці від 15 до 24 років і трохи більше ніж одна шоста частина всіх волонтерів – у віці від 25 до 34 років.

Водночас у Німеччині спостерігається незначне зменшення добровільного залучення молоді у віці від 20 до 24 років, особливо це відмічається серед здобувачів вищої освіти. Це може вказувати на значну завантаженість навчальною діяльністю в цій країні та високими вимогами до студентів. Проте в Словаччині така ж тенденція пояснюється економічним спадом у країні, тому що студентам зазвичай потрібно працювати, і не вистачає часу, щоб присвятити волонтерській діяльності.

У країнах Європейського Союзу створено міжнародні платформи для залучення, навчання та реалізації волонтерських проєктів, які включають напрям спорту:

1. Онлайн-платформа «Volunteer World» [25]. Волонтерство у спорті за кордоном – це шанс поєднати свою любов до спорту з подорожами по світу. Доведено, що спорт є чудовим способом навчити дітей важливих навичок спілкування, зміцнення впевненості та роботи в команді. Організація пропонує стати волонтером – спортивним тренером, приєднавшись до проєкту в Африці, Азії чи Південній Америці.

2. European University Sports Association [17] орієнтована для створення можливості молодим студентам, які цікавляться спортом та організацією спортивних заходів, отримати шанс долучитися до тренувальної та змагальної діяльності. У рамках організації діє проєкт «Work for a Cause, Serve for Sport» (W4C-S4S), основною метою якого є навчання та підготовка волонтерів для участі в організації національних та міжнародних спортивних заходів. Цей проєкт спрямовано на допомогу в навчанні та підготовці волонтерів по всій Європі, а також підготовку для допомоги людям з інвалідністю під час спортивних змагань. Таким чином, сприяючи соціальній інтеграції та рівним можливостям для занять спортом, сектор спорту та фізичної активності значною мірою покладається на волонтерів, щоб гарантувати, що заходи та події відбуваються на високому рівні. Волонтерство пропагується як один із найкращих прикладів того, як люди можуть зробити вагомий внесок у громадянське суспільство.

3. Еразмус+ [16] – це програма міжнародної співпраці Європейського Союзу (ЄС) з іншими країнами світу у сфері освіти, молоді та спорту. Програма має на меті підтримку освітнього та професійного розвитку громадян задля особистого і соціального зростання, розвитку інновацій та посилення

європейської ідентичності й активного суспільства. У межах програми діє окремий напрям – спорт, де кожен охочий може долучитися до різних спортивних проєктів.

4. European Voluntary Service (EVS) [18] – це міжнародна волонтерська програма, яка фінансується Європейською Комісією та дає змогу молодим людям у віці від 18 до 30 років попрацювати за кордоном на волонтерських засадах. Зазвичай волонтери за проєктами EVS залучаються до праці у сферах культури, міжнародної мобільності, спорту, мистецтва, дозвілля, медіа та комунікації, охорони навколишнього середовища, освіти соціального догляду за людьми похилого віку, людьми з інвалідністю та іммігрантами, розвитку сільських територій та співпраці з метою розвитку.

5. European Youth Portal [19] – присвячений відображенню всіх можливостей для молоді, де можна знайти інформацію щодо молодіжних обмінів, нові можливості Європейського корпусу солідарності (ESC), стажування Erasmus+, пропозиції роботи, програми Au Pair, волонтерські програми, в тому числі й у сфері спорту.

Однією з країн Європейського Союзу, яка має спільний з Україною досвід в організації волонтерської діяльності в спорті (Чемпіонат Європи з футболу 2012) і є прикладом для розвитку й популяризації різних напрямів діяльності, є Польща. Аналіз сучасного стану розвитку польської волонтерської діяльності визначив, що вона керується державою, що підтверджено в Законі «Про громадсько-корисну діяльність і волонтерство». У ньому окреслено, що органи державного управління, підрозділи, які підпорядковані органам державного управління, неурядові організації мають право на створення та управління волонтерськими центрами. Особливістю розвитку волонтерської діяльності в Польщі є те, що вони створюються і фінансуються в основному за рахунок проєктів та грантів. Тому в більшості міст при органах державної влади та громадських організаціях створено розгалужену взаємопов'язану мережу волонтерських центрів.

Одним із найбільших спортивних волонтерських центрів Польщі для студентів є «Akademia Wolontariatu Sportowego» [9] – це розгалужена інтернет-платформа, що полегшує пошук волонтерів, готових допомогти в організації спортивних заходів та в роботі у спортивних клубах. Метою цієї організації є підтримка університетських та громадських клубів в ефективній організації волонтерства та в координації волонтерської діяльності (зокрема, створення умов для розвитку спортивних волонтерських центрів по всій країні). Учасниками організації є представники академічної спортивної спільноти по всій країні, тобто активісти, члени та спортсмени, що належать до «Akademia Wolontariatu Sportowego».

«Akademia Wolontariatu Sportowego» працює у двох напрямках діяльності:

1. Створення належних умов для розвитку та ефективного функціонування волонтерських центрів спорту в країні:

– експертні видання: «Посібник академічного спортивного волонтерства»;

– створення осередків спортивних волонтерських центрів (12 осередків – на 09.11. 2024 р.);

– організація загальнонаціональної тренінгової конференції для представників академічної спортивної спільноти щороку.

2. Популяризація ідей волонтерства в спорті серед академічної спільноти, зокрема серед студентів:

– створення сайту volunteersportowy.com, присвяченого темі волонтерства в спорті;

– проведення рекламної кампанії в мережі Інтернет з популяризації ідей волонтерства.

Ще однією організацією, яка розвиває волонтерство через заклади освіти, в тому числі і в спорті, є Академічна спортивна асоціація Варшава (AZS Warszawa) [9] – це одне з найстаріших спортивних товариств, розвиток якого базується на волонтерській діяльності. У рамках Польсько-американської фундації свободи ця організація реалізує проєкт під назвою «Варшавські волонтери», що спрямований на розвиток і популяризацію ідей волонтерства. У межах проєкту місто керує муніципальним волонтерським порталом [16], де можна знайти близько 100 пропозицій волонтерської роботи по всій Варшаві. Пропозиції щодо волонтерської роботи можна сортувати за віком, місцезнаходженням та сферою інтересів. Кожен може знайти пропозиції волонтерської роботи, зокрема в напрямках: освіти, культури, спорту, захисту прав тварин, соціального забезпечення, охорони здоров'я тощо. Така ж організація є в місті Краків (Академічна спортивна асоціація Кракова), де мета, цілі, напрями діяльності, механізми діяльності ідентичні.

У місті Варшава також діє Університетський волонтерський центр (UCW) [13], який є першим підрозділом такого типу в країні, що локалізується в університеті, де основна маса волонтерів – студенти. Заклад співпрацює і має партнерські відносини з різними громадськими організаціями та іншими закладами освіти. Волонтери UCW беруть участь та є співавторами багатьох ініціатив, які стосуються таких тематичних сфер, як освіта, спорт, міжкультурна комунікація, соціальна активність, громадянська відповідальність, боротьба з дискримінацією та захист навколишнього середовища.

Крім того, однією з успішних волонтерських платформ у Польщі є «Проектор» [5], вона нараховує 42 тис. освітніх проєктів, 3,1 тис. шкіл, 15 тис. студентів, 445 тис. учнів – волонтерів. У рамках цієї організації діє проєкт «Дій локально». У напрямі спорту представлено проєкти, де навчаються і залучаються волонтери, які бажають брати участь у спортивних заходах і роботі спортивних клубів.

Найбільшими перевагами, які називають студенти-волонтери, є можливість отримати практичний досвід, розвинути комунікативні навички, познайомитися з новими людьми, а також можливість їх соціальної активності. Серед найважливіших переваг участі в «Проекторі» заклади освіти відзначають: розширення освітньої пропозиції, підвищення привабливості закладу освіти та позитивне сприйняття програми батьками.

Ще однією організацією з розвитку волонтерства серед молоді Польщі є Європейський форум молоді (EFM) [26] – це незалежна неурядова організація, яка діє з 1995 р. на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях. Основна мета організації – заохочення молодих людей розвивати свої інтереси поза школою та брати активну роль у житті суспільства. З моменту заснування співробітники EFM у співпраці з закладами освіти брали участь у підтримці молоді за допомогою методів

неформальної освіти, а також співпрацювали з міжнародними організаціями, молодіжними обмінами, семінарами та міжнародними воркшопами. У межах організації також функціонує відділ, який відповідає за розвиток волонтерства в спорті, де кожен охочий може стати волонтером у напрямку спорту.

Узагальнюючи вищевикладене, зазначимо, що в країнах, де волонтерство напряму пов'язане з працевлаштуванням і має вагоме значення у виборі претендентів, є більш поширеним, і студенти з більшою ймовірністю беруть участь у волонтерській діяльності для покращення свого резюме.

З іншого боку, розвиток волонтерства приносить закладу освіти значну користь у різних аспектах його освітньої, господарсько-економічної, громадської діяльності. Волонтерська діяльність тісно пов'язана з профорієнтаційними програмами. Вона дозволяє донести інформацію про заклад освіти потенційним абітурієнтам, а також підвищити імідж закладу освіти.

Висновки:

1. Проведене дослідження підтвердило, що спортивна волонтерська діяльність у закладах освіти є ефективним інструментом соціалізації молоді, формування громадянської активності, розвитку життєвих і професійних навичок. Завдяки інтеграції фізичної активності, соціального служіння та освітніх ініціатив волонтерство сприяє не лише особистісному зростанню студентів, а й зміцненню зв'язків між освітніми установами, громадами та роботодавцями.

2. Аналіз міжнародного досвіду (США, Велика Британія, Канада, країни ЄС) дозволив виокремити низку ефективних моделей організації спортивної волонтерської діяльності, які базуються на:

- державній підтримці та нормативно-правовому регулюванні;
- партнерстві між університетами та громадськими організаціями;
- стимулюванні особистісної, професійної та соціальної мотивації студентів;
- формуванні платформ для волонтерської мобільності, навчання і практичного досвіду.

3. Установлено, що залучення молоді до спортивного волонтерства позитивно впливає на її готовність до працевлаштування, посилює громадянську відповідальність, формує толерантність та сприяє інтеграції осіб з інвалідністю. Водночас заклади освіти, впроваджуючи такі практики, отримують переваги у вигляді посилення свого іміджу, розвитку соціального капіталу та розширення міжсекторальної співпраці. Отже, досвід провідних країн доводить, що системна підтримка волонтерства у сфері спорту сприяє створенню соціально-гуманістичного освітнього простору.

Перспективи подальших досліджень полягають у використанні кращих міжнародних практик з організації спортивної волонтерської діяльності в Україні.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горелов Д. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики (аналітична доповідь). Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2015. С. 36.
2. Когут І., Степанюк О. Організаційно-методичні особливості реалізації спортивної волонтерської діяльності в освітніх закладах України та світу. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 2. С. 71–75 DOI: 10.32652/tmfvs.2022.2.71–75.
3. Когут І., Степанюк О. Соціально-гуманістична спрямованість волонтерської діяльності в адаптивному спорті. *Теорія та методика фізичного виховання і спорту*. 2021. № 1. С. 82–87. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2021.1.82-87>.
4. Когут І., Степанюк О. Реалізація волонтерської діяльності в різних напрямках спорту. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 4. С. 78–84. DOI: 10.32652/tmfvs.2022.4.78–84.
5. Офіційний вебпортал «Проектор». URL: <https://en.pafw.pl/program/initiatives-in-education/projector-student-volunteers/> (дата звернення: 13.10.2023).
6. Петренко І., Гращенкова Ж., Мішин М. Спортивне волонтерство як соціокультурний феномен сучасності. Ввічливість. *Humanitas*. 2021 № (5). С. 46–51. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.7>.
7. Петренко І. Спортивне волонтерство як соціокультурний феномен сучасності 2021. № 5. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.7>.
8. Степанюк О., Когут І. Сучасні тенденції розвитку спортивного волонтерства. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. № 3. С. 102–107.
9. Akademia Wolontariatu Sportowego. URL: <https://azs.waw.pl/akademia-wolontariatu-sportowego/> (дата звернення: 12.10.2023).
10. Allve is the national professional association for leaders in volunteer engagement to provide networking, professional development, mentoring and advocacy for our peers. URL: <https://www.volunteeralive.org/>
11. Alexander, A., Kim, S. B., & Kim, D. Y. (2015). Segmenting volunteers by motivation in the 2012 London Olympic Games. *Tourism Management*. 2015. Vol. 47. P. 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.09.002>.
12. Allen, J. B.; Bartle, M. Sport event volunteers' engagement: Management matters. *Manag. Leis.* 2014. Vol. 19. P. 36–50.
13. Amate, M., Fernández, N., Sánchez, M., Fuente, O., Folqué, J., Esteban, M., & Franco, P. Objetivos de desarrollo sostenible: Un pacto paracambiar el mundo – Voluntariado deportivo. *Plataforma del Voluntariado de España*, 2020.
14. Ballesteros V. et al. El voluntariado y las universidades visto por las entidades de voluntariado. *Plataforma del Voluntariado de España*, 2019.
15. Canadian Sports Center Manitoba. URL: <https://cscm.ca/> (дата звернення: 22.10.2023).
16. Erasmus+ Sport. URL: <https://erasmusplus.org.ua/news/tag/sport-sport/> (дата звернення: 11.01.2024).
17. European University Sports Association. URL: <https://www.eusa.eu/> (дата звернення: 28.10.2023).
18. European Voluntary Service (EVS). URL: <https://europeanvoluntaryservice.org/> (дата звернення: 28.10.2023).
19. European Youth Portal. URL: https://youth.europa.eu/home_en (дата звернення: 05.10.2023).
20. Kim, S. B., Alexander, A., & Kim, D. Y. (2019). Volunteers' Motivation, Satisfaction, and Intention to Volunteer in the Future: The London 2012 Olympic Games. *Journal of Tourism and Leisure Research*. 2019. Vol. 31 (7). P. 431–454. <https://doi.org/10.31336/JTLR.2019.7.31.7.431>.
21. Move United, adaptive sports. URL: <https://moveunitedsport.org/sports/adaptive-sports/> (дата звернення: 12.11.2023).
22. Office for Students (OfS). URL: <https://www.officeforstudents.org.uk/> (дата звернення: 12.11.2023).
23. Start2Finish Canada (S2F). URL: <https://www.start2finishonline.org/> (дата звернення: 10.10.2023).
24. Volunteer Success. URL: <https://volunteersuccess.com/> (дата звернення: 10.10.2023).
25. Volunteer World. URL: <https://www.volunteerworld.com/en> (дата звернення: 22.10.2023).
26. Workers' Educational Association. <https://www.wea.org.uk/> (дата звернення: 22.10.2023).

REFERENCES

1. Horelov, D. (2015). Volonterskyi ruh: svitovyi dosvid ta ukraïnski hromadski praktyky [Volunteering movement: global experience and Ukrainian civic practices]. Kyiv: National Institute for Strategic Studies.
2. Kohut, I., & Stepaniuk, O. (2022). Orhanizatsiino-metodychni osoblyvosti realizatsii sportyvnoi volonterskoi diialnosti v osvitykh zakladakh Ukrainy ta svitu. [Organizational and methodological features of implementing sports volunteering in educational institutions in Ukraine and abroad]. *Theory and Methods of Physical Education and Sports*, (2), 71–75. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.2.71-75>
3. Kohut, I., & Stepaniuk, O. (2021). Sotsialno-humanistychna spriamovanist volonterskoi diialnosti v adaptivnomu sporti [Socio-humanistic orientation of volunteer activity in adaptive sports]. *Theory and Methods of Physical Education and Sports*, (1), 82–87. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2021.1.82-87>
4. Kohut, I., & Stepaniuk, O. (2022). Realizatsiia volonterskoi diialnosti v riznykh napriamakh sportu [Implementation of volunteer activities in different sports]. *Theory and Methods of Physical Education and Sports*, (4), 78–84. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4.78-84>
5. Ofitsiinyi vebportal "Projektor" (2023). [Projector Student Volunteers]. Retrieved from <https://en.pafw.pl/program/initiatives-in-education/projector-student-volunteers/>
6. Petrenko, I., Hrachchenkova, Z., & Mishyn, M. (2021). Sportyvne volonterstvo yak sotsiokulturnyi fenomen suchasnosti. Vvichlyvist [Sports volunteering as a socio-cultural phenomenon of modernity]. *Humanitas*, (5), 46–51. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.7>
7. Petrenko, I. (2021). Sportyvne volonterstvo yak sotsiokulturnyi fenomen suchasnostiv [Sports volunteering as a socio-cultural phenomenon of modernity]. *Humanitas*, (5). <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.7>
8. Stepaniuk, O., & Kohut, I. (2022). Suchasni tendentsii rozvytku sportyvnoho volonterstva. [Modern trends in the development of sports volunteering]. *Theory and Methods of Physical Education and Sports*, (3), 102–107.
9. Akademia Wolontariatu Sportowego. (n.d.). Retrieved October 12, 2023, from <https://azs.waw.pl/akademia-wolontariatu-sportowego/>
10. Allve. (n.d.). Retrieved from <https://www.volunteerlive.org/>
11. Alexander, A., Kim, S. B., & Kim, D. Y. (2015). Segmenting volunteers by motivation in the 2012 London Olympic Games. *Tourism Management*, 47, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.09.002>
12. Allen, J. B., & Bartle, M. (2014). Sport event volunteers' engagement: Management matters. *Managing Leisure*, 19, 36–50.
13. Amate, M., Fernández, N., Sánchez, M., Fuente, O., Folqué, J., Esteban, M., & Franco, P. (2020). Objetivos de desarrollo sostenible: Un pacto para cambiar el mundo – Voluntariado deportivo. Plataforma del Voluntariado de España.
14. Ballesteros, V., Romero, A. J., Montero, L., & Velasco, A. (2019). El voluntariado y las universidades visto por las entidades de voluntariado. Plataforma del Voluntariado de España.
15. Canadian Sports Center Manitoba. (n.d.). Retrieved October 22, 2023, from <https://cscm.ca/>
16. Erasmus+ Sport. (n.d.). Retrieved January 11, 2024, from <https://erasmusplus.org.ua/news/tag/sport-sport/>
17. European University Sports Association. (n.d.). Retrieved October 28, 2023, from <https://www.eusa.eu/>
18. European Voluntary Service (EVS). (n.d.). Retrieved October 28, 2023, from <https://europeanvoluntaryservice.org/>
19. European Youth Portal. (n.d.). Retrieved October 5, 2023, from https://youth.europa.eu/home_en
20. Kim, S. B., Alexander, A., & Kim, D. Y. (2019). Volunteers' motivation, satisfaction, and intention to volunteer in the future: The London 2012 Olympic Games. *Journal of Tourism and Leisure Research*, 31(7), 431–454. <https://doi.org/10.31336/JTLR.2019.7.31.7.431>
21. Move United. (n.d.). Adaptive sports. Retrieved November 12, 2023, from <https://moveunitedsport.org/sports/adaptive-sports/>
22. Office for Students. (n.d.). Retrieved November 12, 2023, from <https://www.officeforstudents.org.uk/>
23. Start2Finish Canada. (n.d.). Retrieved October 10, 2023, from <https://www.start2finishonline.org/>
24. Volunteer Success. (n.d.). Retrieved October 10, 2023, from <https://volunteersuccess.com/>
25. Volunteer World. (n.d.). Retrieved October 22, 2023, from <https://www.volunteerworld.com/en>
26. Workers' Educational Association. (n.d.). Retrieved October 22, 2023, from <https://www.wea.org.uk/>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Степанюк Олена Вікторівна <https://orcid.org/0000-0002-8657-5221>, estepaniuk7@gmail.com

Когут Ірина Олександрівна <https://orcid.org/0000-0002-3042-2189>, kogut_irina@ukr.net

Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури 1, Київ, 03150, Україна

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Stepaniuk Olena <https://orcid.org/0000-0002-8657-5221>, estepaniuk7@gmail.com

Kohut Iryna <https://orcid.org/0000-0002-3042-2189>, kogut_irina@ukr.net

National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Fizkultury str., 1, Kyiv, 03150, Ukraine